

Posudek na diplomovou práci Ondřeje Laštovky na téma
„Politische und politologische Stichwörter im großen allgemeinen deutsch-tschechischen Wörterbuch“

86 str. + 6 str. příloha. FF UK 2006

Diplomant zpracoval 580 hesel s politickou a politologickou tematikou pro vznikající akademický překladový německo-český slovník. Cílem práce bylo pak tvorbu hesel okomentovat, měly být uvedeny problémy při jejich zpracování, dále měly být představeny použité prameny a provedena jejich kritika. V teoretické části měl diplomant pojednat o odborné slovní zásobě ve všeobecném překladovém slovníku, především z hlediska slovotvorného a onomaziologického.

Struktura práce: Obecnému úvodu o společenském a kulturním významu překladových slovníků následuje kapitola o typech slovníků a jejich charakteristických rysech, zde najdeme i mikrostrukturu substantivního hesla v připravovaném díle. Druhá kapitola se věnuje zpracování odborné slovní zásoby s ohledem na zpracovávaná hesla a soustředí se přitom především na německé výkladové slovníky Wahrig „Deutsches Wörterbuch“ (2001), Duden. Deutsches Universalwörterbuch A-Z (2001), studijní slovník pro cizince Langenscheidt Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache (2003), potom na překladové slovníky německo-české Siebenschlein (1998) a Lingea Lexicon (2002). Třetí kapitola je shrnutím způsobů vzniku nových slov a významů v němčině. Čtvrtá kapitola se pak věnuje paradigmatickým vztahům ve slovní zásobě, především synonymii. Pátá kapitola pojednává o onomasiologii a sémasiologii a představuje věcně uspořádané slovníky Dornseiffa „Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen“ (1959) a Deutscher Wortschatz (1961). V této kapitole je zmínka i o slovníku H. Paula a významu obrazových příloh ve slovníčích studijních a překladových. Šestá kapitola charakterizuje zpracovaná hesla s ohledem na jejich stylistické a oborové označení. Sedmá kapitola se vrací ke slovníku Duden, který je pro vznikající slovník největší oporou a dotýká se problémů, který tento fakt s sebou přináší. Pro cizojazyčného uživatele a obzvláště lexikografy zde chybí některé významy nalezené v korpusech, výklady významu nejsou dostatečné a srozumitelné. V rámci této kapitoly nalezneme i drobný exkurs do politických reálií Německa, České republiky, Rakouska a Švýcarska. S tím souvisí totiž i potíže s vypracováním některých hesel na základě rozdílných politických poměrů v příslušných zemích. Osmá kapitola se opět vrací k Dudenu a věnuje se gramatickým a metajazykovým informacím v tomto slovníku. Devátá kapitola se věnuje internetovým slovníkům na německých a českých serverech a mannheimskému korpusu, který slouží jako primární zdroj materiálu. V příloze nalezneme jako příklad 12 zpracovaných hesel a seznam všech 580 vypracovaných hesel.

Přípomínky:

- Ke třetí kapitole o obohacování slovní zásoby – tato kapitola je v oblasti slovotvorby hodně podrobná, přitom zde zmiňuje i slovotvorné způsoby, které nedokládá příklady ze zpracovaných hesel, což mi připadá trochu nadbytečné (např. s. 25 Suffixverlust), navíc zde chybí odkaz na zdroj.
- Ke kritice Dudena na str. 57 – pokud je v elektronickém DUW vgl. a odkaz na další heslo s šípkou nahoru, pak nejde o synonymum, ale o slovo tvořené obdobným způsobem (Un|ter|grund|or|ga|ni|sa|ti|on, die (Politik): vgl. Untergrundbewegung.), nebo např. A|ben|teu|er|film, (auch:) Abenteuerfilm, der: vgl. Abenteuerbuch (též na str. 69 Wahlplakat a Wahlanzeige).
- V kapitole 9 je sice zmíněna neexistence webových verzí slovníků Langenscheidt a Wahrig, zato tu ale chybí zmínka o kvalitních stránkách s www.dwds.de, kde je k dispozici „Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache“.

- K str. 49: V nakladatelství Fraus právě teď vyšel další ilustrovaný studijní slovní německo-český a česko-německý.

Při obhajobě by diplomant měl vysvětlit, jak si představuje odkazy na kořen slova v mikrostruktuře hesla, byla by etymologická informace v překladovém slovníku opravdu potřebná?

Překlad / výklad slova Bürgeraschaftswahl „volba hansovního zemského sněmu/volba parlamentu Hamburgu nebo Brém resp. volba městského zastupitelstva“ je uvedena v bodě pro ekvivalent (7) nebo v metajazyce (10a)? Co by bylo vhodnější?

Přes některé nedostatky, které byly výše zmíněny a ke kterým bych přiřadila i jistou roztříštěnost v komentářích k používaným slovníkům, které se objevují napříč celou prací, bych kladně zhodnotila množství materiálu, kterým diplomant musel projít a zorientovat se v něm. Velkým přínosem jsou jistě i samotná hesla, která byla vypracována s dobrou znalostí dané odborné tematiky. Proto doporučuji práci k obhajobě.

12.05.2006

Edita Birkhahnová